

Brüssel, 7. veebruar 2025
(OR. en)

6047/25

COMPET 60
MI 74
ENFOCUSTOM 24
CONSOM 20
ENV 64
RC 7

SAATEMÄRKUSED

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Martine DEPREZ, direktor
Kättesaamise kuupäev:	6. veebruar 2025
Saaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär
Komisjoni dok nr:	COM(2025) 37 final
Teema:	KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE Terviklik ELi meetmepakett turvalise ja kestliku e-kaubanduse toetuseks

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument COM(2025) 37 final.

Lisatud: COM(2025) 37 final

Brüssel, 5.2.2025
COM(2025) 37 final

**KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA
MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE**

Terviklik ELi meetmepakett turvalise ja kestliku e-kaubanduse toetuseks

Terviklik ELi meetmepakett turvalise ja kestliku e-kaubanduse toetuseks

E-kaubandus on kardinaalselt muutnud suhteid tarbijate ja ettevõtjate, sealhulgas väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate (edaspidi „VKEd“) vahel ning olnud ELi majandusele tervikuna väga mitmel moel kasulik. Ent internetist ostetud ja otse ELi tarbijatele imporditavate toodete arvu hiljutine hüppeline kasv on võimendanud e-kaubandusega seotud probleeme, nagu riskid tarbijate tervisele ja ohutusele tulenevalt toodetest, mis ei vasta nõuetele, oht teha pöördumatult kahju keskkonnale, suur CO₂ jalajälg ja negatiivne mõju seaduskuulekate ettevõtjate konkurentsivõimele.

ELi eesmärk on e-kaubandus, mis tagab kestlikkuse, taskukohasuse, turvalisuse ja usaldusväärsuse ning edendab digipööret kooskõlas 2030. aasta digikümnnendi sihtidega. E-kaubandus peaks soodustama novaatorlikke ja vastutustundelisi ettevõtjaid, kes järgivad ausa kaubanduse põhimõtteid ja täidavad ELi õigusaktide nõudeid.

Käesolevas teatises on esitatud komisjoni terviklik lähenemisviis, mida hakatakse kohaldama probleemide suhtes, mille e-kaubanduse kaudu imporditavad tooted kogu oma olulistsükli jooksul põhjustavad. Komisjon kuulutab välja oma täitetegevuse prioriteedid ning kutsub kõiki asjassepuutuvaid asutusi laiendama omavahelist koostööd ja tegevuse kooskõlastamist. Selline koostöö peaks tagama, et e-poodidest otse tarbijatele saadetavad importtooted on kooskõlas ELi eeskirjade ja ausa kaubanduse põhimõtetega. Selleks kutsub komisjon liikmesriike ja nende pädevaid asutusi üles alustama seoses põhiliste käesolevas teatises kirjeldatud sammudega ennetavat järelevalve- ja rakendustegevust. Lisaks sellele esitab komisjon meetmed tolli ja turujärelevalveasutuste paindlikkuse ja tõhususe suurendamiseks. Selleks on eelkõige vaja kiirendada tolliliidu reformi, kuna esiteks kaotatakse sellega väikese väärtusega saadetiste tollimaksuvabastus ning teiseks suurendatakse järelevalvesuutlikkust. Samuti võiks kaaluda võimalust kohaldada otse tarbijatele kättetoimetatavate importkaupade puhul mittediskrimineerivat käitlustasu. Sel eesmärgil kutsub komisjon turuosalisi ja institutsionaalseid sidusrühmi üles koostööle.

1. E-KAUBANDUSE KAUDU TOIMUV IMPORT: SUUNDUMUSED JA PROBLEEMID

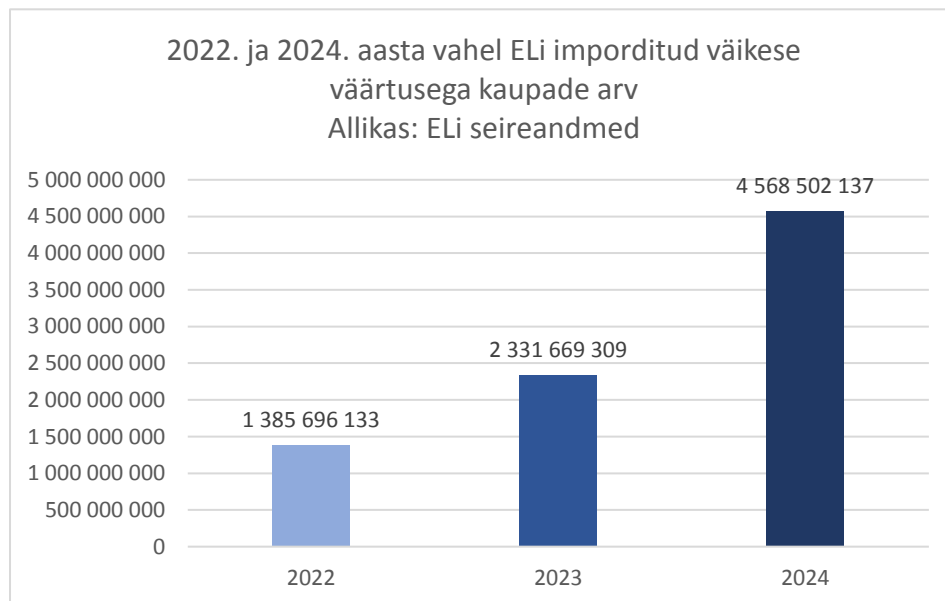
E-poodidest on saanud tarbijate jaoks veebikaubanduse lahutamatu osa. 70 % Euroopa inimesi teeb regulaarselt oste internetis¹, niihästi müüjate oma veebipoodidest kui ka e-turgudel. 76 % tarbijatest arvab, et 2030. aastaks on toodete- ja teenustekaubandus internetis üks olulisemaid tehnoloogialahendusi Euroopas².

Viimastel aastatel on märkimisväärselt kasvanud eriti internetiturud ning piirkondliku liidripositsiooni on lisaks Euroopa ettevõtjatele saavutanud rahvusvahelised tegijad. Internetiturgudel pakutakse laia valikut tooteid, mis peibutavad sageli oma madalate hindadega. Ostmine on seal hõlpus ning kättetoimetamine kiire ja odav. Internetiturud on muutnud tarbekaupade turu rahvusvaheliseks, kuna tarbija saab osta väga erinevatelt müüjatelt alates enesele juba nime teinud kaubamärkidest kuni väiketootjate ja idufirmadeni nii ELis kui ka mujal maailmas. Sageli kasutavad nad hübriidärimudelit: tegutsevad nii tarbijate ja ettevõtjate vahendajana kui ka otse tarbijatele müüvate kaupmeestena ning kasutavad arvukaid tootmis- ja turustuskanaleid ka väljaspool ELi.

¹ Vastavalt 2023. aasta Eurobaromeetri andmetele ([E-commerce statistics for individuals - Statistics Explained](#)).

E-kaubandus on äri- ja digiinnovatsiooni taimelava, mis lubab tarbijatel kasutada personaalseid pakkumisi ja soovitusi ning tehisintellekti, et valida selle abil parimad variandid, turulahendused ja rakendused.

E-kaubanduse vahendusel otse ELi tarbijale imporditud kaupade hulk on viimastel aastatel hüppeliselt suurenenud ja eelduste kohaselt jätkub kiire kasv praegu väikese väärtusega saadetiste (kuni 150 eurot) puhul kehtiva tollimaksuvabastuse toel. ELi seireandmete kohaselt imporditi selliseid väikese väärtusega kaupu ELi 2024. aastal 4,6 miljardit. See on pea kaks korda rohkem kui registreeriti 2023. aastal (2,4 miljardit) ja üle kolme korra enam kui 2022. aastal (1,4 miljardit). See tähendab kuni 12 miljonit väikest kaubaartiklit päevas.

2024. aastal pärines 91 % ELi jõudvatest kuni 150 euro väärtusega e-kaubanduse saadetistest Hiinast ning 2023. ja 2024. aasta vahel nende kogus enam kui kahekordistus, kasvades 1,9 miljardilt 4,17 miljardi artiklini. Niisugune hüppeline kasv langeb kokku teatavate internetiturgude erakordselt kiire kasvuga. Ennekõike on oma tegevust ELi turul kordades laiendanud Temu ja SHEIN, jõudes 2024. aastal mõne kuuga 75 miljoni kasutajani ELis. Agressiivse internetireklaami, madalate hindade ja ülikiire kättetoimetamise najal on võimalus tellida nende internetiturgude vahendusel väikese väärtusega kaupu omakorda tekitanud suure nõudluse.

Otse tarbijatele saadetavate kaupade impordi kiire suurenemine tingib märkimisväärsed probleeme, mille lahendamine on hädavajalik, eriti kui imporditud kaubad ei pruugi vastata ELi õigusaktide nõuetele. Näiteks olid umbes pooled ELi piiril konfiskeeritud ja VKEde intellektuaalomandiõigusi rikkuvatest võltsitud toodetest ostetud internetis².

Asjaolu, et hüppeliselt on kasvanud selliste kaupade hulk, mis on ohtlikud, võltsitud või ei vasta muul viisil nõuetele, põhjustab tarbijatele tõsiseid turva- terviseriske, kahjustab tõsiselt keskkonda ja soodustab ebaausat konkurentsi ausate ettevõtjatega, mõjutades seega märkimisväärselt ELi eri sektorite konkurentsivõimet. Ametiasutused ei suuda

² EUIPO ja OECD, Misuse of E-Commerce for Trade in Counterfeits, 2021, [EUIPO_OECD_misuse-e-commerce-trade-in-counterfeits_study_en.pdf \(europa.eu\)](#). Kõigist ELi sisenevatest kaupadest 5,8 % on võltsitud (vt EUROPOL ja EUIPO, Intellectual Property Crime Threat Assessment, 2022, [Report. Intellectual property crime threat assessment 2022_2.pdf \(europa.eu\)](#)).

juba pelgalt tarbijate poolt otse ELi imporditavate toodete arvu tõttu pikalt neile langevat koormust taluda.

1.1. Ohutus ja toodete nõuetelevastavus

Ohtlikud, võltsitud või muul moel nõuetele mittevastavad tooted mõjutavad inimeste igapäevaelu. Tarbijad ise peavad ebausaldatavaid veebikaupmehi üheks neid kõige enam isiklikult mõjutavaks probleemiks internetis³. Tõsiselt on ohus nende tervis ja ohutus, sealhulgas laste ohutus (arvestades nende spetsiifiliste vajaduste ja nõrkustega).

Eurobaromeetri andmete kohaselt ostavad Euroopa elanikud internetist ennekõike rõivaid, jalatseid ja aksessuaare, aga ka kosmeetikat ja ilutooteid⁴. Kui sellised tooted ei vasta ELi eeskirjadele või kohaldatavatele riiklikele õigusaktidele, võivad sellel olla rängad tagajärjed, mida võivad muu hulgas põhjustada manguasjades või kosmeetikas sisalduvad kahjulikud ained, rõivastes või mööblis leiduvate kemikaalide kogus või võltsitud ravimid, ebaseaduslikud (süntetilised) uimastid ja uued psühhoaktiivsed ained, aga ka lihassassi kasvu soodustavad steroidid ja sugulist võimekust tõstvad ravimid.

Lisaks sellele eksisteerivad otsesed julgeolekuohud, kuna kurjategijad kasutavad e-kaubanduse kaudu imporditavate toodete suurt hulka ära ebaseaduslike kaupade, nagu ebaseaduslike (süntetiliste) uimastite ja uimastite lähteainete, lõhkeainete, tulirelvade või 3D-prinditud relvade ja varuosade müügiks. Sageli käib selline äri väikeste saadetistega, mida müüakse nn hämarveebis (*grey web*) või pimeveebis, mõnikord aga ka avalikel internetiturgudel. Pidevalt muutuvate julgeolekuprobleemide tulemuslikuks lahendamiseks on vaja panna piir e-kaubanduse kasutamisele kurjategijate turustuskanalina.

1.2. Kestlikkusaspektid

E-poodidest otse tarbijatele saadetavate importkaupade arvu hüppelisel kasvul on äärmiselt suur negatiivne mõju ka kliimale ja keskkonnale. Mõnede internetis müüdavate toodete väga madalates jaehindades ei kajastu üldine keskkonnakulu, mis seondub toote valmistamise, otse tarbijale saatmise ja täieliku olemusringiga.

Keskkonnakulu hulka kuulub lisaks sellele kaupade valmistamisel kasutatud teatavatest materjalidest või fossiilkütustest tulenev saaste ja kliimamõju. Pealegi on niisugused kaubad sageli ebakvaliteetsed, mis tähendab, et need ei ole energiatõhusad, ei kesta kaua ja neid ei ole võimalik hõlpsalt parandada.

Sageli saadetakse need tarbijale eraldi pakkides, mis tingib märkimisväärselt suure CO₂ jalajälje. Seda suurendab veelgi toodete lühike kasulik eluiga, sellised äritavad nagu kiirmood, asjaolu, et tooted on võimalik tagasi saata, ja suure hulga tagasi saadetud või müümata jäänud toodete hävitamine.

Oma üürikese elu lõpus põhjustavad nõuetele mittevastavad tooted ise ja nende pakendid jäätmekäitlusprobleeme. Tõenäoliselt ei ole makstud jäätmekäitluskulusid korvavaid tasusid ja sageli on kõnealuseid tooteid nende valmistamiseks kasutatud materjalide tõttu võimatu ringlusse võtta.

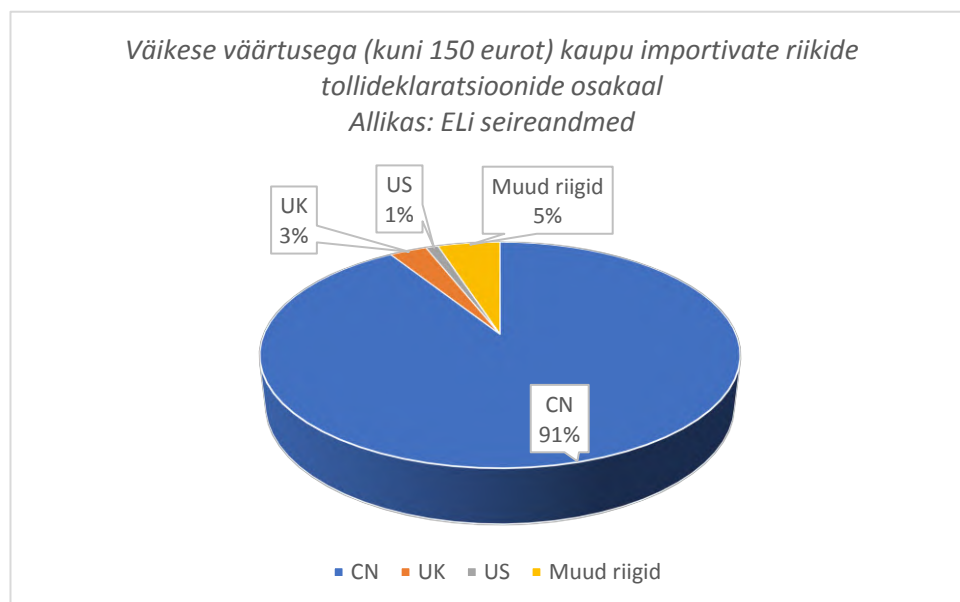
³ 27 % tarbijatest leidsid, et ebausaldatavad veebikaupmehed on nende jaoks isiklikult suurim probleem, mis on üldises pingereas neljandal kohal (sellest eespool on isikuandmete väärkasutus, internetis leviv desinformatsioon ja alaealiste puudulik kaitse). [The digital decade - Juuli 2024 - Eurobaromeetri uuring](#).

⁴ 44 % veebi kasutavatest klientidest teatas, et nad ostavad või tellivad rõivaid, jalatseid ja aksessuaare, ning 18 %, et nad ostavad kosmeetikat ja ilutooteid ([E-commerce statistics for individuals - Statistics Explained](#)).

1.3. Ebaaus konkurents ja konkurentsivõime kadu

E-poodidest otse tarbijatele saadetavate kaupade impordi suurenemine on lisaks sellele suurendanud konkurentsi, sealhulgas ELi müüjate ja selliste müüjate vahel, kes asuvad väljaspool ELi ja suunavad oma müügipakkumised ELis asuvatele tarbijatele. Kuid selline konkurents ei pruugi olla aus ega tagada seaduskuulekatele ettevõtjatele võrdseid tingimusi. Kui mõned kaupmehed ei täida ELi tooteohutus- ja tarbijakaitsenõudeid, ei pea nad kinni maksma vajaliku kvaliteedi ja materjalide ohutuse tagamise, nõuetekohaste registrite pidamise ja aruandluse kulusid. See kehtib ka selliste ettevõtjate puhul, kes ei kohalda ELi keskkonnastandardeid või hiilivad kõrvale jäätmekäitlusesse panustamisest. Samas müüjad, kes neid nõudeid täidavad, peavad neid terviklikust õiguskeskkonnast tulenevaid kulusid kandma, mistõttu nad on nõudeid eiravate kauplejatega võrreldes majanduslikult ebasoodsas olukorras.

Lisaks sellele **kannavad seaduskuulekad ettevõtjad otsest kahju**. Näiteks võltsimise või piraatkaubanduse ohvriks langenud VKE-l on 34 % väiksemad šansid ettevõtluses ellu jääda kui VKE-l, kelle intellektuaalomandiõigust ei ole rikutud⁵. Eri tööstusharude peale kokku tähendab see suurt kahju: rõivatööstus kaotab 12 miljardit eurot oma aastasest müügitulust (5,2 % käibest), kosmeetikatööstus 3 miljardit (4,8 % müügist) ja mänguasjatootjad miljard eurot (8,7 % müügist)⁶.

Lisaks sellele **kasutavad ELi mittekuuluvate riikide kaupade müüjad tollimaksuvabastust**,⁷ mis kehtib otse ELi tarbijale saadetavatele kaupadele, mille väärtus on kuni 150 eurot (st kui tegu on väikese väärtusega kaupadega). Kujukas näide selle vahetegemise kohta on rõivad: kui nende deklareeritud väärtus on eelnimetatust suurem, kohaldatakse nende suhtes imporditollimaksu, mis on 12 % nende väärtusest. Selliseid kaupu ostetakse massiliselt sellistelt kiiresti kasvavatelt turgudelt nagu AliExpress, Temu ja SHEIN, kuid need on saadaval ka muudel internetiturgudel ja samuti otsemüüjate e-poodides.

⁵ OECD/EUIPO (2023), Risks of Illicit Trade in Counterfeits to Small and Medium-Sized Firms, Illicit Trade, OECD Publishing, Pariis, <https://doi.org/10.1787/fa6d5089-en>.

⁶ [Economic impact of counterfeiting in the clothing, cosmetics, and toy sectors in the EU - EUIPO \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/euiipo/economic-impact-counterfeiting-clothing-cosmetics-toy-sectors-eu).

⁷ Määruse 1186/2009 artikli 23 kohaselt on tollimaksuvabastuse künnis 150 eurot. Komisjon on teinud ettepaneku need eeskirjad üle vaadata – vide infra, lk 6, ja [ELi tollireform – Euroopa Komisjon](#).

1.4. ELi terviklik õigusraamistik

ELil on terviklik õigusnormide kogu, millega reguleeritakse ELi imporditud toote kogu olelusringi ja määratakse kindlaks selles osalevate isikute vastutus. Mitut õigusakti on hiljuti ajakohastatud ja praegu on arutamisel muud muudatused, eriti mis puudutab tolli ja keskkonnakaitset.

ELi mittekuuluvate riikide **toodete müüjad**, kes saadavad oma tooteid otse ELi tarbijatele, vastutavad üldiselt nende poolt ELis turustatavate toodete õigusnormidele vastavuse eest. Näiteks peavad nad täitma tooteohutuse määrust, tarbijakaitse-eeskirju ja kõiki muid ELi või riiklikust õigusest tulenevaid kohustusi. Enamiku tarbijale mõeldud toodete puhul nõutakse müüjatelt lisaks sellele, et neil oleks ELis vastutav ettevõtja, kelle olemasolu hõlbustab ELi õigusaktide täitmise tagamist⁸.

Lisaks sellele peavad kõik müüjad täitma laiendatud tootjavastutusest tulenevat kohustust osaleda rahaliselt oma toodete käitlemises pärast seda, kui neist on saanud jäätmed. See kehtib muu hulgas elektri- ja elektroonikaseadmete, akude/patareide ja pakendite puhul. Pärast seda, kui võetakse vastu jäätmete muudetud raamdirektiiv,⁹ tuleks seda nõuet laiendada tekstiilidele ja nendega seotud toodetele ning jalatsitele.

Internetiturud on sõltumata sellest, kas nende asukoht on ELis või mitte, vastutavad juhul, kui nad ei täida neil kaupade müügi vahendajatena lasuvaid erikohustusi, mis tulenevad ennekõike digiteenuste määrust,¹⁰ aga ka muudest õigusaktidest, nagu üldise tooteohutuse määrus¹¹ seoses ohtlike toodetega, ökodisaini direktiiv,¹² energiamärgistuse määrus,^{13,14} ainete ja segude klassifitseerimise, märgistamise ja pakendamise määrus,¹⁵ turujärelevalve määrus,¹⁶ ja ELi tarbijakaitse-eeskirju, kui nende tegevuse sihtrühm on ELi tarbijad. Suurimad platvormid, keda digiturgude määrust alusel nimetatakse pääsuvalitsejateks,¹⁷ peavad oma turukäitumises lisaks sellele täitma tervet hulka kāske ja keelde¹⁸.

Teatavatel tingimustel saab ka internetiturge pidada vastutavaks nõuetele mittevastavate või ohtlike toodete müügi eest. Nad on vabastatud vastutusest müüjate seadusevastase tegevuse eest, kuid teatavatel tingimustel: nad kas ei ole oma platvormil majutatava sisu ebaseaduslikkusest teadlikud või sellest realselt teada saades eemaldavad toote kiiresti. Igal juhul kehtib tingimuslik vastutusest vabastamine ainult juhul, kui internetiturg toote müüki vahendab, ja seega näiteks mitte siis, kui müüja tegutseb turu kontrolli või juhtimise all.

⁸ Peagi avaldab komisjon aruande, milles ta käsitleb seda, kuidas on rakendatud määrust (EL) 2019/1020 artiklist 4 tulenevat nõuet, et teatavate toodete puhul peab vastutuse võtma ELis asuv ettevõtja.

⁹ Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, millega muudetakse direktiivi 2008/98/EÜ jäätmete kohta, COM(2023) 420 final.

¹⁰ Täpsemalt on internetiturgude kohustusi kirjeldatud punktis 2.3.1.

¹¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 10. mai 2023 aasta määrus (EL) 2023/988 üldise tooteohutuse kohta.

¹² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. oktoobri 2009. aasta direktiiv 2009/125/EÜ, mis käsitleb raamistiku kehtestamist energiamõjuga toodete ökodisaini nõuete sätestamiseks.

¹³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 4. juuli 2017. aasta määrus (EL) 2017/1369, millega kehtestatakse energiamärgistuse raamistik ning tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2010/30/EL.

¹⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuni 2024. aasta määrus (EL) 2024/1781, millega kehtestatakse kestlike toodete ökodisaininõuete sätestamise raamistik, muudetakse direktiivi (EL) 2020/1828 ja määrust (EL) 2023/1542 ning tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2009/125/EÜ.

¹⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2024. aasta määrus (EL) 2024/2865, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 1272/2008, mis käsitleb ainete ja segude klassifitseerimist, märgistamist ja pakendamist.

¹⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. juuni 2019. aasta määrus (EL) 2019/1020 turujärelevalve ja toodete vastavuse kohta ning millega muudetakse direktiivi 2004/42/EÜ ja määrust (EÜ) nr 765/2008 ja (EL) nr 305/2011.

¹⁷ [Digiturgude määrust kohaselt määratud pääsuvalitsejad](#).

¹⁸ Vt täpsemalt punktis 2.3.4.

Samuti võidakse internetiturg lugeda vastutavaks tarbijakaitsenormide rikkumise eest, kui ta esitab müüja pakkumisi viisil, mis võib panna tarbija arvama, et toodet pakub müügiks turg ise.

2. ELIL ON ROHKESTI VAHENDEID SELLE PROBLEEMI LAHENDAMISEKS, KUID VAJA ON TERVIKLIKKU JA HÄSTI KOORDINEERITUD LÄHENEMISVIISI

Euroopal on head võimalused internetipoest otse tarbijatele saadetavate importkaupade probleemiga tegelemiseks. Ent sellest ei piisa – vaja on tagada ELi eeskirjade nõuetekohane rakendamine ning täitesüsteemi tõhusus ja vastupidavus, nii et see ei löö vankuma internetis müüdavate ja turu üle ujutanud väikese väärtusega kaupade koguse tõttu.

Käesoleva teatisega teeb komisjon ettepaneku **tervikliku lähenemisviisi kohaldamiseks riskide ja turumoonutuste suhtes, mille selliste toodete suur hulk on põhjustanud**. See lähenemisviis peab olema **kõikehõlmav** ja sisaldama **hästi koordineeritud meetmeid, milles osalevad ennekõike Euroopa institutsioonid, liikmesriigid ja kõik liikmesriikide pädevad asutused**.

Esiteks pakub komisjon välja mitu muudatust õigusraamistiku struktuuris, keskendudes eriliselt tollireformile ja keskkonnakaitse meetmetele. Kutsudes kaasseadusandjat üles aitama kaasa tollireformi ettepaneku kiirele vastuvõtmisele, algatab komisjon niisiis arutelu teemal, kuidas tolliasutuste toetuseks kavandatud meetmeid veelgi jõulisemaks muuta, näiteks kehtestades ELis otse tarbijatele imporditud toodetele mittediskrimineeriva käitlustasu (**punkt 2.1.1**). **Keskkonnakaitse vallas** toetab komisjon kestlike toodete ökodisaini määruse kiiret rakendamist ja kehtivate laiendatud tootjavastutuse normide reaalsel kohaldamist. Komisjon kutsub kaasseadusandjat üles kinnitama jäätmete raamdirektiivi sihipärane läbivaatamine ja esitab täiendavaid õigusaktide ettepanekuid, sealhulga ringmajanduse õigusaktiga (**punkt 2.1.2**).

Samuti rõhutab komisjon **koordineeritud täitemeetmete ülimalt suurt tähtsust**, et astuda vastu internetis müüdavate ja ELi imporditavate ohtlike, võltsitud või muul viisil nõuetele mittevastavate toodete arvu hüppelisele kasvule. Selleks tuleb täielikult ära kasutada ELi laiahaardelist õigusraamistikku ning meetmed peavad olema tolliasutuste, turujärelevalveasutuste ja muude riiklike pädevate asutuste vahel hästi kooskõlastatud. Komisjon esitab ettepaneku **konkreetsete sammude kohta tulemusliku koostöö ja sihipäraste meetmete tagamiseks (punkt 2.2)**.

Lisaks sellele on Euroopas maailma kõige kindlam õigusraamistik, mis reguleerib seda, **kuidas tooteid tarbijale internetis esitletakse, ja millega määratakse selgelt kindlaks internetiturgude vastutus**. Nagu presidendi poliitilistes suunistes¹⁹ rõhutati, on kiirus, sidusus ja lihtsustamine võtmätähtsusega, sealhulgas väiksematele ettevõtetele võrdsete võimaluste loomiseks ja halduskoormuse proportsionaalsena hoidmiseks. **Komisjon keskendub jõulisele täitmise tagamisele ja digieeskirjade vastastikusele täiendavusele**, mida toetavad kõigi pädevate asutuste hästi kooskõlastatud meetmed (**punkt 2.3**).

Lisaks sellele võivad käesoleva teatise eesmärkide saavutamise seisukohast **olla kesksel kohal digivahendid**. Komisjon kuulutab välja meetmed, millega toetada ajakohast ja kindlat järelevalvet, ennekõike kasutades **digitaalset tootepassi, ebaseaduslike toodete avastamist hõlbustavaid tehisintellektivahendeid ja jagatud andmebaase (punkt 2.4)**.

¹⁹ https://commission.europa.eu/about/commission-2024-2029_et.

Sugugi mitte vähetähtis ei ole **tarbijate teadlikkuse suurendamine ja harimine** nende võimestamiseks ja kaitseks, sealhulgas mis puudutab alaealisi, ning selleks et aidata ausatel ettevõtjatel pakkuda ELis nõuetele vastavaid tooteid (**punkt 2.5**).

Nende meetmete kõrval on vajalik **dialoog rahvusvaheliste partnerite** ja kolmandate riikidega, kust importtooted pärinevad. Lisaks sellele jätkab komisjon kolmandate riikide **kaubandustavade järelevalvet** ja ei kaota valvsust seoses ebaausate kaubandustavadega (**punkt 2.6**).

2.1. Struktuurireformid nõuetele mittevastavate importtoodete koguse vähendamiseks ja keskkonna kaitseks

2.1.1. Tollireformi pakett

Kui importtoodete hulk, mis saadetakse e-poodidest ELi otse tarbijatele, kes on tolli jaoks seega importijad, on järsult kasvanud, siis haldussuutlikkus piiril ei ole sellega proportsionaalselt suurenenud. 2024. aastal vastutasid 89 % internetist ostetud importtoodete järelevalve eest pelgalt kuue liikmesriigi²⁰ asutused. Piiril tegutsevatel tolliasutustel, kes on nõuetele mittevastavate ja potentsiaalselt ohtlike toodete vastase võitluse eesliinil, on raske toime tulla e-kaubanduse vahendusel toimuva massilise impordiga, mille arvele läheb juba praegu 97 % kõigist impordi tollideklaratsioonidest²¹. On üha selgem, et praegu kehtivad tolliprotseduurid ja -vahendid ei täida enam oma eesmärki ja et olemasolevad ressursid ei ole küllaldased, et e-kaubanduse voogudest pärinevate arvukate saadetiste käitlemisega toime tulla.

2023. aasta mais esitas komisjon ulatusliku tollireformipaketi ettepaneku,²² mis koosnes i) uuest liidu tolliseadustikust, ii) ettepanekust²³ kaotada impordi puhul 150 euro suurune tollimaksuvabastuse künnis ja võtta kasutusele väikese väärtusega saadetiste lihtsustatud tariifne sooduskohtlemine ning iii) ettepanek käibemaksu kohta,²⁴ et laiendada impordi ühe akna süsteemi (edaspidi „IOSS“) kõigile kaupadele nende väärtusest sõltumata.

Ettepanekute eesmärk on parandada süsteemselt ELi tolliasutuste suutlikkust jälgida ja kontrollida tolliliitu sisenevaid ja sealt väljuvaid kaubavooge, alates internetis müüdavatest ja otse tarbijatele saadetatavatest toodetest. Riiklike tolliasutuste toetuseks on kavandatud uus **ELi Tolliamet**, kes hakkab käitama **ELi tolliandmekeskust**.

ELi tolliandmekeskus annab ettevõtjate käsutusse ELi elektroonilise keskkonna, mille kaudu esitada tolliasutustele aurandeid ja kuhu integreeritakse teiste ametiasutuste andmed. Keskus võimaldaks kasutada ELi tasandi riskijuhtimissuutlikkust. ELi Tolliametil oleks selle teabe põhjal võimalik tooteid kontrollida, et teha potentsiaalsed riskid kindlaks juba enne kaupade transpordiks laadimist või nende füüsilist jõudmist ELi, ning esitada liikmesriikidele kontrollialaseid soovitusi. See annab tolliasutustele täieliku ülevaate tarneahelatest ning võimaldab impordi- ja ekspordikontrolli eelnevalt suunata. Nii on tootenõuete täitmise tagamine sihipärasem ja tulemuslikum. Andmevahetuse kaudu võimaldab ELi tolliandmekeskus süvendada koostööd teiste ametiasutustega ja soodustab seega kooskõlastatud kontrolli.

²⁰ Madalmaad, Belgia, Prantsusmaa, Ungari, Itaalia ja Saksamaa. Allikas: ELi seireandmed.

²¹ Allikas: ELi seireandmed.

²² Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega kehtestatakse liidu tolliseadustik ja luuakse Euroopa Liidu Tolliamet ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 952/2013, COM(2023) 258 final.

²³ Ettepanek: nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EMÜ) nr 2658/87 kaupade kaugmüügi lihtsustatud tariifse kohtlemise kehtestamise osas ning määrust (EÜ) nr 1186/2009 tollimaksuvabastuse künnise kaotamise osas.

²⁴ Ettepanek: nõukogu direktiiv, millega muudetakse direktiivi 2006/112/EÜ käibemaksueeskirju, mis on seotud maksukohustuslastega, kes võimaldavad imporditud kaupade kaugmüüki.

Ettepanekutega viiakse käibemaksu- ja tollieeskirjad omavahel kooskõlla ning pannakse paika, et internetiturgudest ja IOSSis registreeritud müüjatest saavad eeldatavad importijad, kes koguvad vastavaid makse, sh käibemaksu, tagavad, et tolliterritooriumile sisenevad kaubad vastavad muudele ELi nõuetele, ning edastavad tolliasutustele andmeid siis, kui toimub müük, enne kaupade saabumist ELi piirile. 2024. aastal läks IOSSis registreeritud isikute arvele 92 % importkaupadest, mille väärtus oli kuni 150 eurot. Lisaks sellele hakkaksid IOSSis registreeritud isikud teatama kõigist ELi müüdud kaupadest ELi tolliandmekeskusele ja nende üle teeks nii käibemaksu kui ka tolli valdkonnas järelevalvet nende registreerimise liikmesriik (ja mitte üks 27 võimalikust sihtliikmesriigist).

Komisjon kutsub kaasseadusandjat üles tollireformi ettepanekut kiiresti vastu võtma ja on kaasseadusandja käsutuses, et vaagida **täiendavaid meetmeid väikesaadetiste laviini paremaks haldamiseks ja tolliasutuste toetamiseks.**

Esiteks on komisjon valmis kaaluma koos kaasseadusandjaga võimalust kehtestada mittediskrimineeriv käitlustasu e-poodide kaupadele, mis imporditakse ELi otse tarbijale, **et katta üha suuremaid kulusid, mida selliste saadetiste ELi nõuetele vastavuse kontroll tekitab.** Niisugune käitlustasu peaks võimaldama selle uue ärimodeli märkimisväärset välismõju: see tähendab, et kasutada tuleb teistsugust, jõulisemat lähenemist, mille kohaselt suurte koguste üksikute saadetiste nõuetelevastavuse tagamise kulud kannaksid asjaomast ärimodelit kasutavad jaemüüjad ja vahendajad. Seega peaks selle käitlustasu kinni maksma importija, st veebikaupmees või vahendaja, ja mitte tarbija imporditud saadetise kättesaamisel.

Lisaks sellele tuleks arvesse võtta prioriteetses kontrollivaldkonnas²⁵ kindlakstehtud **riskidega seoses saadud kogemusi**, samuti seda, kas **ELi Tolliamet** võiks – kooskõlas oma ülesandega pakkuda liikmesriikide tollasutustele tegevustoetust – aidata kaasa tõhusamale tollikontrollile. Sel eesmärgil peab ELi Tolliametil olema e-kaubanduse vajaduste rahuldamiseks sobilik tegevussuutlikkus, et suurendada e-kaubanduse vahendusel imporditud kaupade nõuetelevastavust.

Arvestades sellega, et mahud on lühikese aja jooksul tohutult suurenenud ning et kasv jätkub ja selle vaibumisele ei viita miski, on komisjon valmis tegema koos kaasseadusandjaga eeltööd 2026. aasta tollireformiks, sealhulgas valmistuma ELi Tolliameti loomiseks ja ELi tolliandmekeskuse töölepanekuks, võttes seejuures nagu kord ja kohus arvesse piire, mille seab praegune mitmeaastane finantsraamistik.

2.1.2. Selged eeskirjad ja vastutustundlik käitumine keskkonna kaitseks

Lisaks sellele peab EL intensiivistama jõupingutusi, et vähendada otse tarbijatele saadetavate väikese väärtusega toodete kliima- ja keskkonnamõju.

ELi ökodisaini- ja energiamärgistusnõuetega kannustatakse tootjaid töötama välja uuendusi ja pakkuma tõhusamaid tooteid, mis lubavad tarbijatel teha teadlikke valikuid ning aitavad vähendada üldist energiakasutust ja heitkogust. Hinnanguliselt jääb nõuetele mittevastavuse tõttu igal aastal saamata enam kui 10 miljardit eurot kasumit²⁶.

²⁵ Vt punkt 2.2.1.

²⁶ Vt näiteks Euroopa Kontrollikoda, 2020/1, eriaruanne [„ELi tegevus ökodisaini ja energiamärgistuse valdkonnas: oluline panus energiatõhususe suurendamisse, mida vähendavad märkimisväärsed viivitused ja nõuete mittetäitmine“](#).

ELi turule lastud toodete suhtes kehtivaid kestlikkusnõudeid laiendatakse kestlike toodete ökodisaini määruse²⁷ raames. Kestlike toodete ökodisaini määruse esimene töökava on plaanis esitada 2025. aasta aprill ja sellega määratletakse kestlikkusnõuete vastuvõtmise seisukohast prioriteetsed tooterühmad, aga ka kestlike kättetoimetamis- ja tagasisaatmisvõimalustega seonduv. 2025. aasta juulis järgnevad sellele eeskirjad tarbijale mõeldud müümata toodete hävitamise kohta, sealhulgas keeld hävitada müümata jäänud tekstiiltooteid ja jalatseid. Tekstiiltooted on üks esimesi delegeeritud õigusaktiga käsitletavaid tooterühmi.

Laiendatud tootjavastutuse nõuded on integreeritud pakendeid ja pakendijäätmeid käsitlevasse määrusesse,²⁸ patareide ja akude ning patarei- ja akujäätmete määrusesse,²⁹ elektri- ja elektroonikaseadmete romude direktiivi³⁰ ning fluoritud kasvuhoonegaaside määrusesse³¹. **Komisjon kutsub kaasseadusandjat üles kinnitama kiiresti jäätmete raamdirektiivi sihipärane läbivaatamine**, millega kehtestatakse ennekõike laiendatud tootjavastutuse nõuded tekstiiltoodete ja jalatsite puhul.

Jäätmete raamdirektiivi sihtotstarbelise läbivaatamisega ja kestlike toodete ökodisaini määruse raames kavandatud delegeeritud õigusaktiga tekstiiltoodete kestlikkuskriteeriumide kohta luuakse elemendid, mida on vaja tekstiiltoodete turustajate poolt laiendatud tootjavastutuse süsteemi raames makstava rahalise panuse kohaldamiseks keskkonnanõuete kriteeriumidest lähtuvalt: mida suurem on kestlikkus, seda väiksemad on tasud. Nii ELi-väliste kui ka ELi e-kaupmeestele kehtiksid samad eeskirjad, samasugused tingimused ja samad stiimulid lasta ELi turule kestlikumaid tooteid.

Komisjonil on kavas teha ettepanek ringmajanduse õigusakti kohta ja ta kaalub sellega seoses võimalusi arendada edasi laiendatud tootjavastutuslahendusi, sealhulgas ühe akna süsteemi tootjate registreerimiseks, ELi eeskirjade täiendavat harmoneerimist ja laiendatud tootjavastutuse süsteemi laiendamist teistele tootekategooriatele. Töös ringmajanduse õigusakti ettepaneku kallal pöörab komisjon erilist tähelepanu meetmetele nõuete tõhusa täitmise tagamiseks kohapeal.

Toodetele, pakenditele ja jäätmekäitlusele esitatavate nõuete täitmine tuleks reaalselt tagada ka juhul, kui tooted lastakse turule e-kaubanduse vahendusel. Sel eesmärgil on vaja kõikjal ELis asuvate **keskkonnanõuete täitmise tagajate võrgustikku**, sealhulgas inspektoreid ja politseinikke. Intensiivistada tuleks nõuete täitmise tagamist ja Euroopa täitevasutuste vahelist koostööd.

Komisjon uurib võimalusi tagada teatavate tarbijale mõeldud toodete hävitamise keelu ja sellega seoses e-kaubanduses kohaldatavate läbipaistvusnõuete tegelik rakendamine, sealhulgas kolmandate riikide platvormide poolt. Samuti aitab ta liikmesriikidel ja ettevõtjatel

²⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuni 2024. aasta määrus (EL) 2024/1781, millega kehtestatakse kestlike toodete ökodisaininõuete sätestamise raamistik, muudetakse direktiivi (EL) 2020/1828 ja määrust (EL) 2023/1542 ning tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2009/125/EÜ.

²⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. detsembri 2024. aasta määruse (EL) 2025/40, mis käsitleb pakendeid ja pakendijäätmeid.

²⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. juuli 2023. aasta määrus (EL) 2023/1542, mis käsitleb patareisid ja akusid ning patarei- ja akujäätmeid.

³⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 4. juuli 2012. aasta direktiiv 2012/19/EL elektri- ja elektroonikaseadmetest tekkinud jäätmete (elektroonikaromude) kohta (uuesti sõnastatud).

³¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. veebruari 2024. aasta määrus (EL) 2024/573, milles käsitletakse fluoritud kasvuhoonegaase ning millega muudetakse direktiivi (EL) 2019/1937 ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 517/2014.

garanteerida, et võltsitud kauba puhul kasutatakse hävitamist ainult viimase võimalusena ja keskendutakse hoopis selle taaskasutamisele või ringlussevõtule³².

Komisjon teeb järgmist.

- Kutsub kaasseadusandjat üles võtma tollireformi ettepanek kiiresti vastu ja on kaasseadusandja käsutuses, et vaagida täiendavaid meetmeid väikesaadetiste laaviinist tulenevate kuludega toimetulekuks, ennekõike kehtestades e-poodide kaupade suhtes uue mittediskrimineeriva käitlustasu.
- Kavatses võtta 2025. aasta aprillis vastu esimese tegevuskava kestlike toodete ökodisaini määruse alusel.
- Kutsub kaasseadusandjat üles võtma kiiresti vastu jäätmete raamdirektiivi sihipärase muudatuse. Komisjon teeb liikmesriikidega tihedat koostööd, et tagada kolmandate riikide jaemüüjate puhul tõhusam selliste nõuete täitmine, mis tulenevad sellest direktiivist, ühekordselt kasutatavate plasttoodete direktiivist, elektri- ja elektroonikaseadmete romude direktiivist ning määrustest, mis puudutavad kestlike toodete ökodisaini, pakendeid ja pakendijäätmeid ning akusid ja patareisid.
- Kavatses teha ettepaneku ringmajanduse õigusakti kohta, millega vaetakse võimalusi arendada edasi laiendatud tootjavastutust ja karmistada nõuete täitmise tagamist.

2.2. Sihipärased meetmed: importtoodete paremini kooskõlastatud kontroll

Ühena kõige pakilisematest sammudest toetab komisjon teatavaid sihtotstarbelisi meetmeid, mille raames kasutatakse ära mitme asutuse suutlikkust tagada kooskõlastatult kõigi asjassepuutuvate ELi eeskirjade täitmine, mis võimaldab kohe tulemusi, samuti täiendava tõendusmaterjali kogumist ja aktiivsemat tegevust eesmärgiga kindlustada nõuetelevastavus pikas perspektiivis.

2.2.1. Prioriteetne tollikontrollivaldkond lühiajaliste tulemuste ja kooskõlastatud täitemeetmete eesmärgil

Komisjon koordineerib tollikontrolli, kasutades prioriteetse kontrollivaldkonna põhimõtet³³: selle puhul keskendutakse internetiturgudelt ostetud ja otse ELi tarbijatele saadetavatele kolmandatest riikidest pärinevatele toodetele, mille puhul esinevad märkimisväärsed turvariskid ja oht, et need ei vasta nõutele³⁴.

Selle ajas piiratud tegevuse raames intensiivistavad tolliasutused koostöös turujärelevalve- ja muude pädevate asutustega selliste toodete impordikontrolli, et hinnata nende ohutust ja kooskõla siseturul kehtivate õigusnormidega ning tuvastada võimalik kauplemine ebaseaduslike ja ohtlike toodetega, ja vahetavad üksteisega teavet mittevastavuse juhtumite kohta.

Vahetu eesmärk on käsitleda nõuete eiramist ja tagada, et selliseid ohtlikke ja nõuetele mittevastavaid tooteid ei lasta turule, samuti pärssida kuritegelike organisatsioonide soovi kasutada e-kaubandust salakaubaveoks. Meetme raames loodetakse koguda täiendavaid tõendeid nõuetele mittevastavate toodete ja nendega seotud ettevõtjate kohta. Meetmest peaks olema vahetult abi nõuete eiramise käsitlemisel ja selle tagamisel, et kõnealuseid ohtlikke ja nõuetele mittevastavaid tooteid ei lasta turule.

³² Komisjoni 19. märtsi 2024. aasta soovitus (EL) 2024/915 meetmete kohta, mille abil võidelda võltsimisega ja parandada intellektuaalomandi õiguskaitse tagamist.

³³ Vastavalt tolliseadustiku artikli 46 lõikele 3.

³⁴ Toodete täpne loetelu määratakse kindlaks kokkuleppel liikmesriikidega.

Prioriteetse kontrollivaldkonna edu pant on asutuste tahe ja nendevaheline kooskõlastatud tegevus. Tolliasutused teevad vastavad saadetised kindlaks ja peavad need kinni. Turujärelevalveasutused kui vastavate tootevaldkondade eksperdid, töötades vajaduse korral koos teiste spetsialiseerunud asutustega, teevad kindlaks, kas kontrollitavad tooted vastavad kõigile asjaomastele õigusnormidele. Kõiki olemasolevaid vahendeid ja süsteeme tuleb saadetiste valikul, juhtumite menetlemisel, mittevastavuse kindlakstegemisel ja sellele järgneval hindamisel kasutada kooskõlastatult³⁵. Saadud tulemuste põhjal tehtavast jooksvast riskianalüüsist lähtudes hakatakse **teatavaid ettevõtjaid, kaupu või kaubavooge** tulevikus põhjalikumalt kontrollima. Mida kõrgem on mittevastavuse määr, seda suurem peaks olema valvsus hilisemates etappides, et karmistada meetmeid nõuete täitmise tagamiseks ja heidutamiseks ning võrdsustada sel moel tingimusi nende ettevõtjate jaoks, kes kannavad nõuete täitmise kulusid.

Kui ettevõtja ei ole võtnud mittevastavuse kaotamiseks kohaseid ja proportsionaalseid parandusmeetmeid ja mittevastavus näib olevat süstemaatiline, kutsutakse turujärelevalveasutusi üles kasutama turujärelevalve määruse kohaseid olemasolevaid parandusmeetmeid, mille seas on toodete turult kõrvaldamine ja tagasivõtmine, keeld neid turul kättesaadavaks teha ning karistused, mis kajastavad muu hulgas asjaolu, et mittevastavus on süstemaatiline³⁶.

Prioriteetse kontrollivaldkonna rakendamist toetab tolli eksperdirühm³⁷ tihedas koostöös pädevate turujärelevalveasutuste ja ELi piiride tolliliidu uue ekspertide meeskonnaga.

Samal ajal jätkuvad sellised meetmed nagu Euroopa Pettustevastase Ameti võitlus e-kaubanduses levinud pettustega, näiteks IOSSiga seotud eeskirjade kuritarvitamisega.

Keskpiikas perspektiivis tuleks prioriteetse kontrollivaldkonna rakendamisel kogutud faktid ja tõendid edastada laiemale asutuste ringile ning nende alusel peaksid tolli-, turujärelevalve-, keskkonna- ja tarbijakaitseasutused ning digiteenustega tegelevad asutused võtma kooskõlastatud täitemeetmeid. Ennekoike saaks prioriteetse kontrollivaldkonna põhimõtte toetada digiteenuste määruse nõuete täitmise tagamist ja tarbijaohutuse võrgustiku tegevust.

Samuti tuleks prioriteetse kontrollivaldkonna rakendamisel saadud kogemusi ära kasutada tollikontrolliseadmete rahastu kolmandas mitmeaastases tööprogrammis,³⁸ mille vastuvõtmine on kavandatud 2025. aastasse (sealhulgas spetsiaalne e-kaubanduse projektikonkurss 100 miljoni euro suuruse eelarvega)³⁹.

Komisjon kutsub kõiki liikmesriike üles osalema prioriteetse kontrollivaldkonna rakendamises ning avaldab saadud kogemuste ja tehtud järelduste kohta aruande.

³⁵ Nt tolliasutuste riskijuhtimissüsteem, impordi kontrollisüsteem, ELi kiirhoiatussüsteem „SafetyGate“, turujärelevalve info- ja teavitussüsteem, määruse (EL) 2017/625 artikli 133 lõikes 4 osutatud elektrooniline süsteem (TRACES) ning toidu- ja söödaalane kiirhoiatussüsteem.

³⁶ Vt määruse (EL) 2019/2020 (turujärelevalve kohta) artiklid 16, 19 ja 41.

³⁷ Tolli eksperdirühma kontrolli- ja riskijuhtimiseks, mis koosneb liikmesriikide riskijuhtimiseksperetidest ja mille koostumistel osalesid turujärelevalveasutused.

³⁸ Kahe esimese mitmeaastase tööprogrammi (2021–2022 ja 2023–2024) raames on komisjon juba eraldanud üle 550 miljoni euro piiripunktidele ja tollilaboritele. Kuna praeguse mitmeaastase finantsraamistiku alusel on kasutada veel üle 440 miljoni euro, jätkatakse programmiga e-kaubanduse toetamist ja tähtsustamist. Selliste kontrollide veelgi rangemaks muutmise eesmärgil rõhutatakse ka koostalitlusvõimet (andmevahetus) ja varustuse jagamist teiste ametiasutustega (eriti turujärelevalveasutustega).

³⁹ Eelarve on mõeldud ELi tolliasutuste poolt e-kaubanduse üle tehtava kontrolli rahastamiseks, kuid toetuskõlblik on ka tolli- ja turujärelevalve- või tervishoiuasutuste ühiselt kasutatav varustus.

2.2.2. *Tooteohutust käsitlevad ühised täitemeetmed, millega võideldakse võltsingute vastu ja suurendatakse turvalisust*

Turujärelevalve määruse ja tooteohutuse määrusega antakse liikmesriikide turujärelevalveasutustele vajalikud täitevolitused, sealhulgas internetis müüdavate toodete puhul. Näiteks võivad nad teha korralduse eemaldada ohtlikud või nõuetele mittevastavad tooted e-poodidest ja internetiturgudelt. Teave uurimise all olnud toodete ja nendega seonduvate meetmete kohta tuleb saata turujärelevalve info- ja teavitussüsteemi ning liikmesriigid teatavad seoses ohtlike toodetega võetud meetmetest süsteemi „Safety Gate“⁴⁰ (komisjoni hallatav kiirhoiatussüsteem toiduks mittekasutatavate ohtlike toodete jaoks) kaudu.

Tuginedes esimestele prioriteetse kontrollivaldkonna rakendamisel saadud kogemustele, käivitab komisjon spetsiaalsed **koordineeritud tooteohutusmeetmed**, milles saavad osaleda kõik liikmesriigid ja mille eesmärk on parandada **tolli ja turujärelevalveasutuste struktuurset koostööd** seoses internetis müüdavate toodete või tootekategooriatega, hinnata ühiselt riske ja leida sobilikud parandusmeetmed. Lisaks sellele teeb komisjon 2025. aastal tarbijaohutuse võrgustiku raames ettepaneku korraldada tarbijaohutuse võrgustikus **ühine toodete katsetamine**, mis lubaks lisaks muule turujärelevalveasutustel osta internetist variisikuna tootenäidiseid. **Komisjon kutsub liikmesriike üles tagama, et nad osalevad nimetatud meetmetes aktiivselt.**

2025. aasta teises kvartalis korraldab **tarbijaohutuse võrgustik** esimese tooteohutuse lauskontrolli,⁴¹ et veenduda internetist kõige sagedamini tellitavatesse tootekategooriatesse kuuluvate kaubaartiklite vastavuses nõuetele ja tagada nõuete täitmine. Kasutades komisjoni pakutavat liidu tasandi rakendust „eSurveillance“, keskenduvad asutused sellele, kas kauba kirjelduses on esitatud täielik teave turvalisuse kohta, sealhulgas ELis paikneva vastutava isiku andmed, ja juba kiirhoiatussüsteemi „Safety Gate“ kaudu teatatud toodete leidmisele.

Samuti töötab komisjon **tollilaborite Euroopa võrgustiku**⁴² kindlustamise nimel, kuna see on turujärelevalve-, tervishoiu- ja tolliasutuste töö toetamisel keskse tähtsusega. Lisaks sellele tegeleb ta turujärelevalve määruse kohaste **ELi katserajatiste** loomisega, et suurendada liikmesriikide turujärelevalveasutuste võimalusi tooteid katsetada⁴³.

Võltsitud ja muude ebaseaduslike toodete vastaste meetmete hulgas toetab komisjon ettevalmistusi uue kuritegevusega seotud ohte käsitleva Euroopa valdkondadevahelise platvormi (edaspidi „EMPACT“) käikulaskmiseks ajavahemikus 2026–2029. See peaks hoogustama järelevalveasutuste, sealhulgas politsei, tolli ja prokuratuuri vahelist tegevuse koostöölastamist võitluses kahjulike, nõuetele mittevastavate ja ebaseaduslike toodetega, mis on seotud kuritegeliku tegevusega. Peale selle uurib **Euroopa Pettustevastane Amet** ka edaspidi pettusejuhtumeid, mille puhul e-kaubanduse vahendusel imporditakse võltsitud tooteid, mis kahjustavad tarbijate tervist ja ohutust.

⁴⁰ <https://ec.europa.eu/safety-gate/#/screen/home>.

⁴¹ Üheaegsed kooskõlastatud kontrollimeetmed.

⁴² Eesmärk on ELi eri tollilaborite inim- ja tehnoressursside otstarbekas, kooskõlastatud ja optimaalne kasutamine, tegeledes peamiselt narkootikumide, aga ka toidu ja jookide, tekstiilesemete või muude tööstustoodete, plasti ja muude kemikaalidega.

⁴³ Määruse (EL) 2019/1020 artikli 21 kohaselt on katserajatised määratud mitme tootesektori jaoks, sealhulgas mis puudutab mänguasju, raadioseadmeid ja ökodisaini/energiamärgistust.

Samuti toetab komisjon innovatsiooni Euroopas (Euroopa novaatorite, tööstuse ja ametiasutuste konsortsiumid), eesmärgiga töötada e-kaubanduse turvalisuse tagamiseks välja uuenduslik Euroopa tehnoloogia⁴⁴.

Komisjon teeb järgmist.

- Teeb ettepaneku käsitada e-kaubanduse vahendusel otse tarbijatele saadetavaid importtooteid prioriteetse kontrollivaldkonnana, tehes koostööd turujärelevalveasutustega, ja seada keskpika perioodi eesmärgiks ulatuslikuma normistiku, sealhulgas digivaldkonna õigusaktide kohaldamine. Komisjon kutsub liikmesriike selles osalema ja koostab avaliku aruande saadud kogemuste ja tehtud järelduste kohta.
- Toetab uusi tooteohutuse koordineeritud meetmeid ja muud turujärelevalve ühistegevust, mis keskendub tooteohutusele e-kaubanduses, ja kutsub liikmesriike nendes aktiivselt osalema.
- Tegeleb võitlusega ebaseaduslike kaupade, samuti ringmajandusega seotud õigust rikkuvate kaupade vastu, sealhulgas e-kaubanduses, lähtudes EMPACTi järgmise tsükli prioriteetidest.

2.3. Tarbijaid internetis kaitsvate ELi õigusaktide täitmise jõuline tagamine

Ainsana maailmas on ELil ulatuslik normistik, mille eesmärk on tarbijaid internetis kaitsta ja millega määratakse väga selgelt kindlaks internetiturgude vastutus. Komisjoni jaoks on esmatähtis tagada tarbijakaitseõigustiku, samuti digiteenuste määruse ja digiturgude määruse nõuete täitmine. Nagu selgus hiljutiste uurimiste⁴⁵ käigus, on edu pant kooskõlastatud tegevus ja tihe koostöö niihästi ametiasutuste kui ka sidusrühmade vahel, samuti sellised raamistikud nagu ELi võltsimisvastaste meetmete pakett⁴⁶.

2.3.1. Internetiturgude vastutus: digiteenuste määrus

Digiteenuste määrusega kehtestatakse kõikjal ELis kehtivad reeglid digivahendajatele, sealhulgas internetiturgudele, kes viivad kokku müüjad ja tarbijad. Nende reeglitega soovitakse tagada, et kauplejad saavad internetiturgudel müüa ainult neid kaupu, mis on kooskõlas vastavate tooteohutus- ja muude nõuetega.

Internetiturgudel on kohustus võtta meetmeid nende teenuse kaudu pakutavate ebaseaduslike kaupade vastu. See hõlmab näiteks kohustust luua kasutajasõbralikud teavitamise ja meetmete mehhanismid ning kaebuste esitamise mehhanismid, kohustus teha koostööd usaldusväärsete teavitajatega, keeld kasutada petuelemente, reeglid reklaami kohta ja üksikasjalikud läbipaistvusnõuded, sealhulgas mis puudutab toodete tarbijatele soovitamise põhimõtteid.

Samuti on neil kohustus järgida põhimõtet „**tunne oma äriklienti**“, mis peaks pärssima nõuetele mittevastavate kauplejate soovi müüa oma tooteid ELis internetiturgude kaudu ja pakkuma praktilist tuge selliste kauplejate ülesleidmisel, kes ELi eeskirju ei järgi. Praktikas peavad e-turud enne seda, kui nad oma platvormil kaupleja toodet pakkuma hakkavad, selle kaupleja kohta teavet koguma. Selle hulgas on näiteks kaupleja nimi ja kontaktandmed, tema maksekonto teave, üksikasjalik info kauplejana registreerimise kohta ja tootja kinnitus, et ta

⁴⁴ Sealhulgas ELi rahastatavad teadusuuringute projektid PARSEC (tava- ja kiir-/kullerpostiga saadetavate pakside ja kirjade turvalisus), iFLOWS (tipptehnoloogia ebaseadusliku sisu skaneerimiseks ja avastamiseks postiteenuste ja kiir-/kullerpostisaadetistes) ja ODYSSEUS.

⁴⁵ Vt Temu juhtum, kui koordineeritult algatasid uurimise Euroopa Komisjon (digiteenuste määruse alusel) ja tarbijakaitsealase koostöö võrgustik (tarbijakaitse-eeskirjade alusel) *vide infra*, lk 16.

⁴⁶ Komisjoni 19. märtsi 2024. aasta soovitus (EL) 2024/915 meetmete kohta, mille abil võidelda võltsimisega ja parandada intellektuaalomandi õiguskaitse tagamist.

võtab kohustuse pakkuda ainult selliseid tooteid, mis vastavad ELi õigusnormidele. 17. veebruariks 2025 oleksid internetiturud pidanud tegema kõik endast oleneva, et koguda ja hinnata teavet kauplejate kohta, kes tegutsesid nende platvormil juba aasta varem (st 17. veebruaril 2024). Nad peavad teavet nõudma ja samasuguse kontrolli tegema iga platvormiga liituva kaupleja puhul, enne kui tema tooteid tohib ELis turustada.

Oma järelevalverolli täites jälgib komisjon eriti tähelepanelikult selle kohustuse täitmist, kuna tegu on keskse vahendiga ebaausate müüjate minemapeletamiseks ELi tarbijate juurest. Kauplejatelt kogutud teave on oluline tarbijate jaoks, kuid ka platvormi enese parandusmeetmete seisukohast, näiteks pidevalt ebaseaduslikke kaupu pakkuvate kauplejate tegevuse peatamiseks. Lisaks sellele võib sellest olla kasu pädevatel asutustel näiteks tooteohutuseeskirjade täitmise järelevalvel. Digiteenuste määrus lihtsustab pädevate õigus- või haldusasutuste poolt ebaseadusliku sisu – sealhulgas müüjate pakutavate ebaseaduslike toodete – eemaldamiseks välja antud korralduste täitmist.

Samuti nõutakse internetiturgudel, et nad tagaksid integreeritud nõuetelevastavuse, st kauplejad peavad saama esitada nende kasutajaliidese kaudu kogu nõutava lepinguelse teabe ning muud liidu õiguse kohased nõuetelevastavust ja tooteohutust puudutavad andmed. Ka peavad nad informeerima tarbijaid, kui viimased on nende teenuse vahendusel ostnud ebaseadusliku toote.

Komisjon määratles väga suure digiplatvormi või väga suure otsingumootorina⁴⁷ 25 digiplatvormi, sealhulgas mitu internetiturgu,⁴⁸ millel oli ELis kuus keskmiselt enam kui 45 miljonit kasutajat. Sellised platvormid peavad kehtestama range korra, et hinnata ja leevendada riske, mis tulenevad nende teenuste ülesehitusest, toimimisest ja kasutamisest. Selle raames tuleb hinnata ja leevendada riske, mis on seotud nõuetele mittevastavate toodete levitamisega, riske, mis ohustavad ELi kõrgtasemelist tarbijakaitset, või riske, mis seonduvad rahvatervise, alaealiste ja isikute füüsilise heaoluga.

Komisjon peab prioriteetseks täitemeetmeid, mis on seotud selliste riskidega, mis esinevad määratud internetiturgudel, ning tõhustab koostööd ja koordineerimist liikmesriikide pädevate asutustega.

Komisjon on algatanud digiteenuste määrase alusel uurimise SHEINI⁴⁹ ja Amazoni⁵⁰ suhtes ning on alustanud ametlikku menetlust AliExpressi (14. märtsil 2024)⁵¹ ja Temu suhtes (31. oktoobril 2024)⁵². Viimati mainitud uurimist täiendab koordineeritud tegevus tarbijakaitsealase koostöö võrgustiku raames⁵³.

Komisjon jätkab järelevalvet nõuete täitmise üle ja algatab vajaduse korral menetluse, mille raames tal on võimalik keskenduda kõige mõjusamatele meetmetele, nagu põhimõttega „tunne oma äriklienti“ seotud kohustused, pädevatelt asutustelt saadud eemaldamis- või teabenõuete süstemaatiline täitmine internetiturgude poolt, toetus selliste asutuste

⁴⁷ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/list-designated-vlops-and-vloses>.

⁴⁸ Amazon, AliExpress, Apple AppStore, Booking, Google Shopping, Google Play, SHEIN, Temu ja Zalando.

⁴⁹ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/news/commission-requests-information-online-marketplaces-temu-and-shein-compliance-digital-services-act>.

⁵⁰ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/news/commission-sends-request-information-amazon-under-digital-services-act>,
<https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/news/commission-requests-information-amazon-under-digital-services-act>.

⁵¹ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/news/commission-opens-formal-proceedings-against-aliexpress-under-digital-services-act>.

⁵² <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/news/commission-opens-formal-proceedings-against-temu-under-digital-services-act>.

⁵³ Vt allpool ja aadressil https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_24_5707.

koordineeritud tegevusele ja selliste õigusaktide kohaldamine, mille täitmist nad tagavad. Eriti tähelepanelikult jälgib komisjon teatavate internetiturgude hübriidärimudelit, mille puhul nad tegutsevad vahendajana ja müüvad samal ajal ka ise otse või kontrollivad müüjaid⁵⁴.

Samuti tugineb komisjon koordineeritud tegevusele, nagu prioriteetse kontrollivaldkonna rakendamine ja tarbijakaitsealase koostöö võrgustiku töö, ja võtab arvesse selle kohta tehtud järeldusi, mis on olulised tema poolt digiteenuste määruse alusel toimetatavate uurimiste seisukohast.

Ta püüab oma suutlikkust suurendada **kokkulepete kaudu liidu teiste organite ja asutustega, kellel on vastavad eksperditeadmised, nagu koostööleping Euroopa Liidu Intellektuaalomandi Ametiga (edaspidi „EUIPO“)**, et toetada oma täitemeetmeid seoses e-kaubanduse platvormidega, mis võivad tingida süsteemse riski, et liitu saabub massiliselt võltsitud kaupu.

Ilmtingimata on vaja luua kogu ELi hõlmav **tugev võrgustik õigusaktide täitmise tagajatest**, kes kooskõlastavad oma jõupingutused, jagavad üksteisega teavet, optimeerivad tegevust ning võimendavad täitemeetmete ja regulatiivse järelevalve üldist mõju. Digiteenuste määruse täitmise tagamise pädevus liikmesriikides on digiteenuste koordinaatoritel. Aktiivselt tuleks kaasata **ka muid pädevaid asutusi**, eriti asutusi, kellel on tooteohutuse, nõuetelevastavuse ja tarbijakaitse vallas eksperditeadmised ja vastav pädevus. 2024. aasta veebruaris asutatud **Euroopa digiteenuste nõukoda** on algusest peale olnud keskne reguleerivate asutuste võrgustik, mis soodustab koostööd. Nõukoja raames tegutseb spetsiaalne tarbijakaitse töörühm, kes tagab sidemed tarbijakaitsealase koostöö võrgustikuga.

Asjakohasemaks tõendite kogumiseks on mõned liikmesriigid pannud **riikliku tasandi e-kaubanduse rakkerühma** kaudu omal algatusel aluse sektoritevahelisele koostööle, milles osalevad digiteenuste koordinaatorid ning tarbijakaitse-, turujärelevalve- ja tolliasutused. Komisjon on valmis toetama komisjoni esindustes digiteenuste määruse rakendamist edendavate ametnike abil 2025. aastal kõigis liikmesriikides selliste rakkerühmade loomist ja tagama, et rakkerühmade tehtud tööd kasutatakse ära nii **Euroopa digiteenuste nõukoja** tegevuses kui ka meetmete raames, mida liikmesriigid ja komisjon võtavad digiteenuste määruse nõuete täitmise tagamiseks.

Selle tegevusega paralleelselt hindab komisjon 2025. aasta novembriks **digiteenuste määruse koostoimet teiste õigusaktidega, näiteks tarbijaõigustiku ja tooteohutuseeskirjadega**⁵⁵. Vajaduse korral võidakse aruandele lisada **ettepanek kehtivate eeskirjade lihtsustamise kohta**.

2.3.2. Kauplejate ja muude internetiäriimeeste kohustused: tarbijakaitse-eeskirjade edendamine ja nende täitmise tagamine

Sõltumata sellest, kas kauplajakad müüvad oma tooteid ja teenuseid internetiturgudel või mitte, peavad nad neid ELis pakkudes kinni pidama ELi tarbijakaitse normidest, sealhulgas juhul, kui nende asukoht on kolmandas riigis⁵⁶. Normid kehtivad veebis

⁵⁴ Toodete puhul, mida müüb internetiturg ise või mille müüjat ta kontrollib, võidakse teenusepakkujat digiteenuste määruse artikli 6 alusel lugeda vastutavaks ebaseaduslike toodete müügi eest.

⁵⁵ Nagu on ette nähtud digiteenuste määruse artiklis 91.

⁵⁶ Näiteks Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. mai 2005. aasta direktiiv 2005/29/EÜ, mis käsitleb ettevõtja ja tarbija vaheliste tehingutega seotud ebaausaid kaubandustavasid siseturul, Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2011. aasta direktiiv 2011/83/EL tarbija õiguste kohta, nõukogu 5. aprilli 1993. aasta direktiiv 93/13/EMÜ ebaõiglaste tingimuste kohta tarbijalepingutes, Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 1998. aasta direktiiv 98/6/EÜ tarbijakaitse kohta tarbijatele pakutavate toodete hindade avaldamisel, Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 2019. aasta direktiiv (EL) 2019/771 kaupade müügilepingute teatavate

samamoodi nagu väljaspool seda ja nendega tagatakse kõrgeimal tasemel tarbijakaitse, näiteks kaitstes ELi tarbijaid pettuste ja kelmuste eest ning võimaldades tarbijatel teha teadlikke valikuid ja vältida varjatud kulusid või riske.

Lisaks sellele võivad internetiturud mõjutada tarbija otsuseid oma liidese kaudu, muu hulgas määrares kindlaks otsingutulemuste järjestuse ja esitades soovitusi, kuid samuti kasutades petuelemente, sõltuvusttekitavat disaini ja isikustatud reklaami, mis on agressiivne või soovimatu. **Digiteenuste määruusega** keelatakse internetiturgudel petuelemendid ja reguleeritakse muid võtteid, näiteks kehtestades nõuded e-turgude liideste ülesehitusele ja soovitusüsteemidele, nõudes tarbijate informeerimist ja keelates veebiturgudel kuvada teatavat liiki isikustatud reklaami.

Lisaks sellele peavad internetiturud järgima ELi üldise tarbijakaitseõiguse sätteid, mis kehtivad kõigi kauplejate suhtes ja millega keelatakse ebaausad kaubandustavad, mis tarbija otsuseid mõjutavad. Digitaalse õigluse toimivuskontrolli⁵⁷ järeldus oli, et tarbijakaitse normide suuresti põhimõtetele tuginev lähenemine ei võimalda küllaldest õiguskindlust nende kohaldamisel digikeskkonnas, kui jätta kõrvale digiteenuste määruus. Komisjon kavatseb teha ettepaneku **digitaalse õigluse akti** kohta, et tarbijakaitset sihipäraselt karmistada, muutes kehtivate tarbijakaitse-eeskirjade põhimõtted konkreetsemaks ja kõrvaldades kindlakstehtud lüngad.

Tarbijakaitse-eeskirjade täitmise tagamise eest vastutavad tarbijakaitseasutused või liikmesriikide kohtud. Näiteks võivad nad nõuda, et pettusi avaldav veebisait või sotsiaalmeediakonto sisu parandaks, blokeeriks või eemaldaks, ja teha korralduse sulgeda selliste kauplejate kontod, kes ei ole koostööaltid.

Komisjon töötab koos **tarbijakaitsealase koostöö võrgustikuga**, mille moodustavad asutused, kes tegelevad ELi tarbijakaitse normide täitmise tagamisega. Kui esineb mõistlik kahtlus, et rikutud on ELi õigust, võib komisjon hoiatada tarbijakaitsealase koostöö võrgustikku. Komisjon koordineerib sellist tegevust juhul, kui asi puudutab suurt osa ELi tarbijatest. Tarbijakaitsealase koostöö võrgustik on võtnud korduvalt meetmeid⁵⁸ ja võib tarbijakaitsealase koostöö määruuse alusel alata uusi menetlusi e-kaubanduses tegutsevate kauplejate suhtes. Selles kontekstis on pooleli Temu suhtes alatatud menetlus.

3. veebruaril 2025 teatasid **tarbijakaitsealase koostöö võrgustik ja komisjon ka SHEINile koordineeritud menetluse alatamisest** eesmärgiga uurida, kas internetiturg ja e-jaemüüja täidab teatavaid ELi tarbijakaitse normidest tulenevaid kohustusi⁵⁹. Pooleliolevat uurimist toimetatakse koos tarbijakaitsealase koostöö võrgustikuga ja seda juhhib komisjon.

Koordineeritud tegevus: digiteenuste määruuse alusel ja tarbijakaitse alase koostöö poolt Temu suhtes alatatud menetlused

Hiljutised Temu suhtes alatatud uurimised näitavad, kuidas digiteenuste määruus, tarbijakaitse alase koostöö võrgustik ja muud regulatiivsed vahendid võivad vastastikku üksteist toetada ning kuidas ametiasutused saavad kasutada oma volitusi tulemuslike

aspektide kohta, millega muudetakse määruust (EL) 2017/2394 ja direktiivi 2009/22/EÜ ning tunnistatakse kehtetuks direktiiv 1999/44/EÜ.

⁵⁷ [Komisjoni talituste töödokument: ELi tarbijakaitseõiguse toimivuskontroll digitaalse õigluse valdkonnas | Euroopa Komisjon.](#)

⁵⁸ Nt tarbijakaitsealase koostöö võrgustiku koordineeritud menetlus AliExpressi või Wishi suhtes: https://commission.europa.eu/live-work-travel-eu/consumer-rights-and-complaints/enforcement-consumer-protection/coordinated-actions/market-places-and-digital-services_et#aliexpress-ja-wish.

⁵⁹ Ebaausate kaubandustavade direktiiv, tarbijaõiguste direktiiv, ebaõiglaste lepingutingimuste direktiiv, hindade avaldamise direktiiv ja e-kaubanduse direktiiv. Selliste koordineeritud menetluste alatamine ei mõjuta hilisemaid järeldusi.

meetmete eesmärgil.

31. oktoobril 2024 algatas komisjon uurimise Temu suhtes⁶⁰ seoses kahtlusega, et rikutud on digiteenuste määrust, sealhulgas mis puudutab riskide tuvastamist, asjaolu, et puuduvad leevendusmeetmed eelnevalt platvormil ajutise tegutsemisekeelu saanud petturlike kauplejate või nõuetele mittevastavate toodete uuesti ilmumise piiramiseks, riske, mis on seotud teenuse sõltuvusttekitava disainiga, sealhulgas mängutaoliste preemiaprogrammidega, ja süsteeme, mida Temu kasutab, et maandada riske, mis tulenevad sellisest sõltuvusttekitavast disainist ja survestavast müügitehnikast, sealhulgas petuelementidest, millel võib olla negatiivne mõju indiviidi füüsilisele ja mentaalsele heaolule, soovitusüsteeme, sealhulgas vähemalt ühe sellise lihtsalt kasutatava valiku olemasolu, mis ei tugine profiilianalüüsile, ja kohustust anda teadlastele võimalus andmetega tutvuda.

Komisjoni uurimine käib ja Euroopa digiteenuste nõukoja kaudu toetavad seda toll, turujärelevalveasutused ja tarbijakaitseasutused. Samuti lähtutakse selle juures Temu vastustest komisjoni teabenõuetele, aga ka kontrollistude kaudu saadud teabest ja kolmandate isikute esitatud tarbijakaebustest⁶¹. Kui komisjon peaks leidma, et platvorm rikub digiteenuste määruse nõudeid, võib teenusepakkuja lisaks muudele karistustele seista silmitsi potentsiaalse trahviga, mille summa võib ulatuda kuni 6 %ni tema üleilmsest käibest.

8. novembril 2024, pärast tarbijakaitsealase koostöö võrgustiku korraldatud ja komisjoni koordineeritud ühist uurimist, informeeris tarbijakaitsealase koostöö võrgustik⁶² Temut mitmest võttest, mille puhul leiti, et need rikuvad ELi tarbijakaitseõigust. Selliste võtete seas olid võltsallahindlused, tarbijate survestamine petuelemente kasutades, sunnitud mängustamine, puuduv ja eksitav teave, libaarvustused ja peidetud kontaktandmed. Tarbijakaitsealase koostöö võrgustik käskis Temul teha ettepanekuid selle kohta, milliseid kohustusi võiks ettevõtte nende probleemide lahendamiseks võtta.

Lisaks sellele esitas tarbijakaitsealase koostöö võrgustik Temule teabenõude eesmärgiga hinnata, kas ettevõtte täidab muid ELi tarbijakaitseõigusest tulenevaid kohustusi, nagu kohustus anda tarbijatele selgelt teada, kas toote müüja on professionaalne kaupmees või mitte, ning tagada, et toodete pingeridu, arvustusi ja neile antud hinnanguid ei esitata tarbijatele eksitaval viisil, et hinnaalandused kuulutatakse välja ja arvutatakse õigesti ning et kõik keskkonna kohta esitatud väited on täpsed ja põhjendatud.

Vastuseid, mis Temu on andnud tarbijakaitsealase koostöö võrgustiku uurimise tulemustele ja esitatud küsimustele, praegu hinnatakse.

Komisjon on jätkuvalt ja kõigi olemasolevate vahenditega valmis tarbijakaitsealase koostöö võrgustiku tööd normide täitmise tagamisel toetama ja koordineerima. Näiteks komisjoni tõendite kogumise vahendi **eLab** tehisintellektisuutlikkust kasutatakse selleks, et teha suurematel internetiturgudel üheaegset automaatkontrolli. Komisjon kavatseb edastada sellise kontrolli tulemused tarbijakaitsealase koostöö võrgustikule, kes võib sellest tulenevalt teha otsuse võtta tarbijakaitsealase koostöö määruse alusel täitemeetmeid.

⁶⁰ *Vide supra*, lk 14.

⁶¹ [Taming Temu | BEUC](#).

⁶² https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/it/ip_24_5707.

Komisjon kaalub **tarbijakaitsealase koostöö määruse** kohaldamise teemal koostatud aruande⁶³ tulemustest lähtudes võimalust määrus läbi vaadata,⁶⁴ et muuta ELi tarbijakaitse normide täitmise tagamine veelgi jõulisemaks, eriti mis puudutab laialt levinud ebaseaduslikke võtteid, sõltumata sellest, kas nende kasutajad asuvad liidus või väljaspool seda, ja saavutada seeläbi võrdsed tingimused.

2.3.3. Vaidluste lahendamine e-kaubanduses

Hoolimata kõigist jõupingustest esineb paratamatult juhte, kui ELi tarbijad on ostnud nõuetele mittevastava toote, ja neil peab kindlasti olema võimalus kasutada asjakohaseid õiguskaitsevahendeid. 2024. aasta oktoobris vastu võetud uus tootevastutuse raamistik hakkab kehtima 2026. aasta lõpust⁶⁵ ja sellega tagatakse, et juhul, kui tootja ei asu ELis, on olemas isik, kes toote eest vastutab. Samuti antakse digiteenuste määrusega tarbijatele ja nende esindajatele võimalus teatada internetiturgudele ebaseaduslikest toodetest ja taotleda õiguskaitset.

Lisaks sellele **tegi komisjon ettepaneku vaadata läbi vaidluste kohtuvälise lahendamise direktiiv**⁶⁶ eesmärgiga tagada, et vaidluste kohtuvälist lahendamist käsitlevad normid on digiajastuks valmis, sealhulgas juhul, kui vaidlusega on seotud väljaspool ELi asuvad kauplejad. **Komisjon kutsub kaasseadusandjaid üles võtma läbivaadatud direktiiv vaidluste kohtuvälise lahendamise kohta kiiresti vastu** ja rakendama selle juurde kuuluvat **soovitust**, millega edendatakse internetiturgude ja liidu kaubandusühenduste pakutavate vaidluste lahendamise menetluste kõrgetasemelisi kvaliteedikriteeriume.⁶⁷

2.3.4. Ärivoimaluste andmine alternatiivsetele ettevõtjatele, jõudmaks internetis ELi tarbijateni: digiturgude määrus

Euroopa VKEd on hakanud suurel määral sõltuma veebiplatvormidest, sealhulgas internetiturgudest. Digiturgude määrusega antakse alternatiivsetele majandustegevuses osalejatele, sealhulgas väikestele internetiturgudele võimalus saada platvormide seas järgmiseks „tegijaks“. Selle võimaluse realiseerimiseks peavad ettevõtjad saama näiteks ühelt platvormilt teisele kolida oma andmeid kaotamata. Digiturgude määrusega pannakse pääsuvalitsejatele⁶⁸ kohustus tagada lõppkasutajatele ja volitatud kolmandatele isikutele reaajas ja alaline andmete porditavus ning teha andmed äri kasutajatele ja volitatud kolmandatele isikutele kättesaadavaks.

Komisjon käsitab talle digiturgude määruse kohaselt seoses pääsuvalitsejatega antud volituste raames prioriteetsena tõhusat nõuete täitmise tagamist ja järelevalvet, sealhulgas juhul, kui tegemist on võtetega, mis mõjutavad Euroopa e-kaubanduse sektorit, tagamaks, et asjaomased pääsuvalitsejad täidaksid oma kohustust võtta meetmeid digiturgude määruse sätete järgmiseks. Komisjon kasutab kõiki digiturgude määruse kohaseid vahendeid (sealhulgas värvates vajaduse korral eksperte ja auditooreid), et tutvuda pääsuvalitsejate algoritmidega ja kontrollida nende nõuetelevastavust.

⁶³ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52024DC0311>.

⁶⁴ https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13535-Tarbijakaitse-tugevdatud-koostoo-oigusnormide-taitmise-tagamiseks_et.

⁶⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2024. aasta direktiiv (EL) 2024/2853, mis käsitleb vastutust puudusega toodete eest ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 85/374/EMÜ.

⁶⁶ Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, millega muudetakse direktiivi 2013/11/EL tarbijavaidluste kohtuvälise lahendamise kohta ning direktiive (EL) 2015/2302, (EL) 2019/2161 ja (EL) 2020/1828.

⁶⁷ Komisjoni 17. oktoobri 2023. aasta soovitus (EL) 2023/2211 internetipõhiste kauplemisskohtade ja liidu kaubandusühenduste pakutavate vaidluste lahendamise menetluste kvaliteedinõuete kohta.

⁶⁸ Sealhulgas näiteks Google Shopping, Amazon Marketplace ja Meta Marketplace. Pääsuvalitsejate täielik loetelu on esitatud [digiturgude määruse kohaselt määratletud pääsuvalitsejate lehel](#).

Komisjon teeb järgmist.

- Käsitab ka edaspidi prioriteetsena digiteenuste määruse kohaseid täitemeeteid seoses peamiste internetiturgude nõuetelevastavusega. Komisjon suurendab oma digiteenuste määruse kohase järelevalve intensiivsust, laiendab oma suutlikkust ja partnerlussuhteid ELi asutuste, näiteks Euroopa Liidu Intellektuaalomandi Ametiga, ja osaleb pädevate asutustega kooskõlastatud tegevuses.
- Kutsub liikmesriike üles määrama pädevad asutused ja looma e-kaubanduse rakkerühmad, kes toetaksid digiteenuste määruse nõuete täitmise tagamist ja muude õiguskordade alusel võetavaid koordineeritud meetmeid. Komisjon toetab liikmesriike oma esindustes digiteenuste määruse rakendamist edendavate ametnike abil ja koordineerides Euroopa digiteenuste nõukoja tegevust.
- Hindab digiteenuste määruse koostoimet teiste õigusaktidega.
- Jätkab toetuse andmist tarbijakaitsealase koostöö võrgustikule, sealhulgas oma tõendite kogumise vahendi eLab varal.
- Jätkab tööd tarbijakaitsealase koostöö määruse võimaliku läbivaatamise kallal.
- Kutsub kaasseadusandjat üles võtma kiiresti vastu vaidluste kohtuvälise lahendamise direktiivi läbivaadatud versiooni.
- Käsitab jätkuvalt prioriteetsena digiturgude määruse nõuete täitmise tagamist seoses sellega, kuidas pääsuvalitsejad e-kaubanduse sektorit mõjutavad.

2.4. Digivahendite varal suurenev järelevalvesuutlikkus

E-kaubanduse järelevalves võib olla võtmetähtsus digilahendustel, mis toetavad ametiasutusi ja seaduskuulekaid turuosalisi ELi õigusaktide järgimisel.

Komisjoni esmane prioriteet on võtta reaalselt kasutusele digitaalne tootepass, mis on ette nähtud kestlike toodete ökodisaini määruse, patareisid ja akusid käsitleva määruse ning muude asjakohaste valdkondlike õigusaktidega. Aja jooksul hakatakse digitaalset tootepassi nõudma suurema osa füüsiliste kaupade puhul, mis lastakse ELis turule või võetakse kasutusele. Kestlike toodete ökodisaini määruse kohaselt on kavas võtta vastu mitu valdkondlikku delegeeritud õigusakti, millega kehtestatakse järk-järgult ökodisaininõuded ja võetakse konkreetsete tooterühmade jaoks kasutusele digitaalsed tootepassid. 2025. aasta aprillis võetakse vastu esimene tööplan, millega määratakse kindlaks lähiaastatel prioriteetsena käsitatavad tooted. Sellega muutuvad toote kõik väärtusahelad enneolematult läbipaistvaks ja jälitatavaks ning antakse olulist teavet, nagu toote tehniline tase, päritolu, materjalid, keskkonnamõju, aga ka soovitusi parandamise, ringlussevõtu ja kõrvaldamise kohta, kasutades süsteemi, millega kaasneb osalevatele ettevõtjatele minimaalne halduskoormus.

Samuti püüab komisjon teha ettepaneku **kasutada digitaalse tootepassi süsteemi ka muudes poliitikavaldkondades, lähtudes sellest täiendava tootespetsiifilise teabe ja selliste dokumentide nagu vastavussertifikaatide juures.**

Digitaalne tootepass koos Euroopa Liidu tollivaldkonna ühtse teeninduskeskkonnaga (ja hiljem ELi tolliandmekeskusega) **lihtsustab peale selle tolliasutuste, turujärelevalveasutuste ja ettevõtjate tööd**, kui toode siseneb ELi turule. Kuna vastavushindamine ja jälitatavusteave on koondatud ühtse tunnuse alla, saavad tolliasutused tõhusamalt kontrollida, kas digitaalses tootepassis on esitatud kogu vajalik tooteinfo. Tolliasutused kasutavad digitaalses tootepassis esitatud teavet peale selle riskijuhtimisel ja

sihipärase kontrolli kavandamisel. Nii vähenevad riiklike õiguskaitseasutuste kulud, aga lisaks parandab see oluliselt tooteohutust kogu ühtsel turul ja lihtsustab seaduskuulekate ettevõtjate elu.

Peale selle aitab pädevaid asutusi ja mõnikord internetiturge ebaseaduslike toodete kindlakstegemisel terve hulk IT-vahendeid ja andmebaase. Komisjon valmistab ette projekti, **millega koondada olemasolevad andmebaasid**, esmajärjekorras süsteem „Safety Gate“ ja tolliasutuste riskijuhtimissüsteem **ühtlustatud ja koostalitlusvõimeliseks süsteemiks**, mis suurendab sünergiat eri asutuste kogutud teabe vahel ja tagab koostalitluse digitaalse tootepassiga. See peaks hõlbustama pädevatel asutustel nõuetele mittevastavaid tooteid kiiremini avastada ja jälgida. See peaks võimaldama internetiturgudel ohtudele tulemuslikumalt reageerida ja teha toodete pistelist kontrolli.

Lisaks sellele annab komisjon turujärelevalveasutuste käsutusse uued **tehisintellektiga veebiämblikud**. Juba on kasutusel rakenduse „eSurveillance“ veebiämblik, mille abil antakse märku süsteemis „Safety Gate“ juba registreeritud ohtlike toodete taasilmumise ja genereeritakse automaatseid mahavõtmiskorraldusi. Komisjon on välja töötanud veebiämblikud, et leida üles tooted, mis ei vasta ökodisainile ja energiamärgistusele esitatavatele nõuetele. Lisaks sellele kavatseb komisjon teha 2025. aastal kättesaadavaks veel ühe veebiämbliku, mille abil otsida internetiturgudel automatiseeritult tooteid, mis ei pruugi nõuetele vastata⁶⁹.

Komisjon teeb järgmist.

- Käsitab prioriteetsena digitaalse tootepassi kasutuselevõttu eri tootekategooriate jaoks. Esimene tegevuskava võetakse vastu 2025. aasta aprillis.
- Seab eesmärgiks koondada olemasolevad andmebaasid 2025. aasta esimeses pooles koostalitlevaks süsteemiks, keskendudes eelisjärjekorras süsteemile „Safety Gate“ ja tolliasutuste riskijuhtimissüsteemile.
- Jätkab turujärelevalveasutustele rakenduse „eSurveillance“ veebiämbliku kasutamise võimaldamist taasilmuvate ohtlike toodete avastamiseks ja teeb kättesaadavaks veel ühe veebiämbliku, mis võimaldab leida uusi müügikuulutusi.

2.5. Tarbijate võimestamine, kauplejate parem informeerimine ja vabatahtlike meetmete soodustamine

Teadlikkuse suurendamine, koolitused ja teave on võimsad vahendid, et võimaldada tarbijatel teha nende huvide ja väärtustega kooskõlas olevaid valikuid, samuti tõhus viis pärssida kauplejate soovi müüa ohtlikke, võltsitud või muul viisil nõuetele mittevastavaid tooteid.

Komisjon toetab hulka meetmeid tarbijate informeerimiseks internetis. Näiteks saavad tarbijad tänu kestlike toodete ökodisaini määruse kohastele tekstiiltoodete ja muude toodete suhtes kehtivatele ökodisaininõuetele täpsemat teavet selliste kestlikkusaspektide kohta nagu keskkonnamõju, energiakasutus, parandatavus ja vastupidavus. Lisaks sellele toetab komisjon **„ConsumerPRO“ koolitajate koolitamise programmi** järgmise etapi kaudu **liikmeriikide tarbijaspetsilistide koolitamist**, võimaldades tarbijaorganisatsioonidel anda tarbijatele rohujuuretasandil paremini just neile sobivat nõu kestlike ostuharjumuste kohta.

⁶⁹ See peaks lehitsema tootepakkumisi ja tarbijate arvustusi, kasutades turujärelevalveinspektorite valitud võtmesõnu, mis annavad märku võimalikust mittevastavusest, ja koostama potentsiaalselt nõuetele mittevastavate toodete loetelusi.

Ettepanekuga kasvuhoonegaaside heite määrase⁷⁰ kohta taotleb komisjon kättetoimetamise kvaliteedi suuremat läbipaistvust, kehtestades ühised eeskirjad transporditeenuste kasvuhoonegaaside heite arvestuse kohta.

Viimase 20 aasta jooksul on **Euroopa tarbijakeskuste võrgustik (mille üks asutajatest on komisjon)** harinud ELi tarbijaid nende ühtsel turul olevate õiguste teemal ja aidanud neil lahendada piiriüleseid vaidlusi⁷¹. Tarbijakeskuste võrgustik hoogustab oma teadlikkuse suurendamise kampaaniaid tarbijate õiguste, võimalike riskide ja õiguskaitsemehhanismide kohta internetiostude tegemisel, **keskendudes ELi-välistele kauplejatele**. Samuti võiksid nad teha koostööd internetiturgudega.

ELil on peale selle terve hulk teisi raamistikke, mis tegelevad teadlikkuse suurendamise, vastastikuse abi ja vabatahtlike meetmetega, mida on võtnud internetiturud ja muud veebiplatvormid, kodanikuühiskond ja tegevusala esindajad. Nende seas on näiteks tooteohutuse deklaratsioon+,⁷² millega on liitunud 11 platvormi, võltstoodete vastane vastastikuse mõistmise memorandum, mis koondab internetiturge ja kaubamärke, samuti ELi internetifoorum, mis keskendus algselt terroristlikule veebisisule, kuid hõlmab lisaks sellele internetipõhise uimastikaubanduse vastase võitluse teemalisi meetmeid ja teabepaketti, kust saab infot võtmesõnade ja taktika kohta, mida veebis tegutsevad uimastikauplejad kasutavad.

Komisjon teeb järgmist.

- Toetab (muu hulgas Euroopa tarbijakeskuste võrgustiku kaudu) täiendavaid kampaaniaid teadlikkuse suurendamiseks, keskendudes väljaspool ELi asuvatele kauplejatele.
- Toetab programmi „ConsumerPRO“ kaudu liikmesriikide tarbijaspetsialistide koolitamist, et anda tarbijatele personaalsemat nõu.
- Kutsub kaasseadusandjat üles võtma vastu esildatud määrase algatuse „CountEmissions EU“ kohta.
- Toetab ja soodustab jätkuvalt internetiturgude ja muude sidusrühmade vabatahtlikku koostööd selliste kanalite kaudu nagu tooteohutuse deklaratsioon+, võltstoodete vastane vastastikuse mõistmise memorandum või ELi internetifoorum.

2.6. Kahepoolne koostöö ja kaubandusalased kaalutlused

Väikese väärtusega importsaadetistest tulenevad küsimused, millele komisjon käesolevas teatistes tähelepanu juhib, on problemaatilised üle maailma. Muud jurisdiktsioonid kaaluvad või on juba võtnud selliseid meetmeid nagu tollimaksude vähese tähtsusega erandite piiramine või kaotamine, käibemaksu kehtestamine väikese väärtusega saadetistele või neis jurisdiktsioonides e-kaubanduse platvormide suhtes kehtiva õigusraamistiku karmistamine.

Samuti on äärmiselt oluline harida kolmandate riikide müüjaid. Näiteks arvestades Hiinast imporditavate toodete suurt arvu, jätkab komisjon Hiina ettevõtetele suunatud teadlikkuse suurendamist ja koolitusi ELi tooteohutuse-eeskirjade kohta, tegutsedes ELi ja Hiina turvaliste toiduks mittekasutatavate tarbijale mõeldud toodete (*Safe non-food consumer Products in the EU and China*) projekti raames, millel on 2021. aastast olnud üle 800 000 osaleja.

Üldisemalt on Euroopa Komisjoni õigus- ja tarbijaküsimuste peadirektoraat ja Hiina Rahvavabariigi tolli peavalitsus allkirjastanud **halduskokkuleppe tooteohutusealaseks**

⁷⁰ Arvestage oma transpordist pärit heidet – „CountEmissions EU“.

⁷¹ https://commission.europa.eu/live-work-travel-eu/consumer-rights-and-complaints/resolve-your-consumer-complaint/european-consumer-centres-network-ecc-net_et.

⁷² Tooteohutuse deklaratsioon – Euroopa Komisjon.

koostööks ja selle juurde kuuluva tegevuskava internetis müüdavate toiduks mittekasutatavate tarbijale mõeldud toodete turvalisuse teemal.

Samal ajal on komisjon alati valmis võtma sobilikke meetmeid ELi standardite täitmise tagamiseks ning Euroopa tarbijate ja ettevõtjate kaitseks.

Juhul kui mõnes ELi tegevusvaldkonnas tegutsejad esitavad piisavad tõendid dumpinguhinnaga või subsideeritud impordi kohta, mis on neile kahju tekitanud, vaeb komisjon kõiki olemasolevaid võimalusi, sealhulgas kaubanduse kaitsemeetmete kasutamist. Lisaks sellele hindab komisjon asjakohastest eeskirjadest lähtudes kõiki tõendeid ebaseadusliku subsideerimise kohta, eriti mis puudutab ELis pakutavate kaupade ekspordisubsiidiume ja vastavate teenuste subsideerimist. Selles kontekstis arvestab komisjon kõigi rahvusvahelise õiguse ja ELi õigusega ette nähtud õiguskaitsevahenditega.

Komisjon teeb järgmist.

- Jätkab kahepoolset koostööd importtoodete päritoluriikidega, korraldades ELi tooteohutuse teemal kolmandatest isikutest müüjatele teadlikkuse suurendamise üritusi ja koolitusi ning tehes kahepoolset koostööd kolmandate riikide ametiasutustega.
- Hindab kõiki tõendeid dumpingu või ebaseaduslike subsideerimiskavade olemasolu kohta kolmandates riikides.

3. KOKKUVÕTE

2024. aasta juulis kuulutas president von der Leyen välja, et üks komisjoni prioriteetidest on lahendada e-kaubanduse platvormidega seotud probleemid, et tagada tarbijatele ja ettevõtjatele võrdsed tingimused, mis põhinevad tõhusatel tolli-, maksu- ja ohutuskontrollidel ning kestlikkusstandarditel⁷³. Käesoleva teatisega esitab komisjon ulatusliku ELi meetmepaketi, mis hõlmab muu hulgas koordineeritud meetmeid, mille abil seda eesmärki saavutada. Nende meetmete pakilisust kinnitab ELi imporditud nõuetele mittevastavate toodete arvu hüppeline kasv, kahju, mida need teevad tarbijatele ja ettevõtjatele, nende keskkonnamõju ja see, millise koormuse need panevad liikmesriikide ametiasutustele.

Komisjon rõhutab vajadust võtta ühiselt ja kiiresti meetmeid, mida toetaksid aktiivselt kaasseadusandjad, liikmesriigid ja nende asutused, samuti vastutustundlikud valdkonna esindajad, tarbijate ühendused ja rahvusvahelised partnerid.

Aasta jooksul hindab komisjon käesolevas teatises väljakuulutatud meetmete mõju. Tulemuste põhjal ning konsulteerides liikmesriikide vastavate asutuste ja sidusrühmadega, kaalub komisjon, kas seni otse tarbijatele kättetoimetatavate importkaupade suhtes kohaldatavad raamistikud ja täitemeetmed on piisavad või kas ELi eeskirjade sidusaks rakendamiseks ja nende täitmise kindlaks tagamiseks on vaja lisameetmeid ja -ettepanekuid.

⁷³ [Poliitilised suunised 2024–2029 | Euroopa Komisjon](#).